

Studiu preliminar asupra distribuției libelulelor (Insecta: Odonata) în Pădurea Verde (Timișoara) și zona imediat apropiată

Cosmin Ovidiu MANCI

Abstract:

Preliminary research about damselflies & dragonflies distribution (Insecta: Odonata) from Pădurea Verde (Timișoara) and surrounding areas

The area of Pădurea Verde (Green Forest) is situated NE of Timișoara and has been virtually never investigated for Odonata distribution. Until now 35 species are recorded. From this especially the presence of *Coenagrion ornatum* (Sélys, 1850) and *Gomphus flavipes* (Charpentier, 1825) is very important because this two species are present in habitat directive 92/43/EEC.

Rezumat

Pădurea Verde este situată la NE de Timișoara fiind o zonă în care practic nu au fost făcute niciodată investigații privind grupul libelulelor. Până acum au fost identificate 35 de specii. Dintre acestea speciile *Coenagrion ornatum* (Sélys, 1850) și *Gomphus flavipes* (Charpentier, 1825) sunt foarte importante acestea figurând în lista directivei habitate 92/43/EEC.

Keywords: Odonata, *Coenagrion ornatum*, *Gomphus flavipes*, Pădurea Verde, Timișoara, Banat, România

Introducere

Studiul libelulelor în România a fost abordat cu precădere de către BULIMAR F. dar mai ales pentru zona Moldovei și Deltei Dunării. Mare parte din teritoriul României și mai ales Banatul pot fi considerate zone albe, cercetările în această zonă fiind doar ocazionale și de obicei restrânse la sudul Banatului (Băile Herculane, Cheile Nerei). Referiri directe în literatură la zona Timișoarei se află doar în lucrarea lui BUETLER (1988), dar acesta a făcut colectări în partea de nord a orașului, semnalând 4 specii. Noi am început cercetarea lor din 1999 dar cercetări susținute au fost făcute începând cu 2004.

Pădurea Verde este situată la NE de Timișoara, chiar pe marginea lui.

În partea de vest a pădurii se află localitatea Dumbrăvița, la nord de pădure aflându-se barajul cu același nume (Dumbrăvița), baraj care este situat pe pârâul Behela. Acesta traversează pădurea de la nord spre sud. În partea estică a pădurii se află localitatea Giarmata Vii. Pârâul Behela este principalul curs de apă din pădure, pe lângă el existând doar câteva canale în unele porțiuni ale pădurii.

Material și metode

Datele din această lucrare se referă la speciile colectate sau observate în Pădurea Verde și în zona lacului Dumbrăvița (Fig. 1).

Fig. 1. Harta zonei cercetate / Map of the studied area (orig.)

Materialul colectat se află în colecția personală și cuprinde 26 de specii cu un număr total de 71 de exemplare (38 ♂♂ și 33 ♀♀).

Ordinul Odonata Fabricius, 1775

Subordinul Zygoptera

Fam. Calopterygidae

Calopteryx splendens (Harris, 1782)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.vi.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 6.vi.1999

Fam. Lestidae

Lestes viridis (Vander Linden, 1825)

5 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

Lestes barbarus (Fabricius, 1798)

2 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999

Lestes dryas Kirby, 1890

3 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999, 18.vii.1999, 2.vi.2000

2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999

Lestes sponsa (Hansemann, 1823)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.vi.2000

Sympecma fusca (Vander Linden, 1820)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

Fam. Coenagrionidae

Erythromma viridulum (Charpentier, 1840)

1 ♀ - Dumbrăvița (jud. TM) 7.vi.2000

Coenagrion puella (Linnaeus, 1758)

2 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.1999, 18.vii.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.1999

Coenagrion pulchellum (Vander Linden, 1825)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 13.v.2005

5 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 18.vii.1999, 13.v.2005 (3 ex.); Dumbrăvița (jud. TM) 7.vi.2000

Ischnura pumilio (Charpentier, 1825)

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 13.v.2005

Subordinul Anisoptera

Fam. Aeshnidae

Aeshna mixta Latreille, 1805

3 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999

Aeshna affinis Vander Linden, 1823

2 ♂♂ -- Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 18.vii.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.2000

Aeshna isosceles (Müller, 1767)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.2000

Brachytron pratense (Müller, 1764)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.2000

Fam. Gomphidae

Gomphus flavipes (Charpentier, 1825)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.vi.1999

Gomphus vulgatissimus (Linnaeus, 1758)

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999

1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.v.2005

Fam. Corduliidae

Somatochlora meridionalis Nielsen, 1935

2 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 6.vi.2000

2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 6.vi.2000

Fam. Libellulidae

Libellula fulva Müller, 1764

2 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 2.vi.2000, 21.v.2005

3 ♀♀ -- Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999, 6.vi.2000, 21.v.2005

Libellula depressa Linnaeus, 1758

1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 6.vi.2000

2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.v.2005

Orthetrum cancellatum (Linnaeus, 1758)

- 1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999
 1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.v.2005
Orthetrum albistylum (Sélys, 1848)
 2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999, 2.vi.2000
Crocothemis erythraea (Brülle, 1832)
 2 ♂♂ - Dumbrăvița (jud. TM) 6.vi.2000, 7.vi.2000
 1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.vi.1999
Sympetrum striolatum (Charpentier, 1840)
 1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 10.ix.1999
Sympetrum vulgatum (Linnaeus, 1758)
 2 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.vi.1999
Sympetrum meridionale (Sélys, 1841)
 1 ♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 18.vii.1999
 1 ♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 21.vi.1999
Sympetrum sanguineum (Müller, 1764)
 4 ♂♂ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 18.vii.1999 (2 ex.),
 21.vi.1999 (2 ex.)
 2 ♀♀ - Pădurea Verde - Timișoara (jud. TM) - 18.vii.1999

Adulții au fost capturați din zbor cu fileul entomologic. Pe lângă speciile aflate în colecție în zona cercetată au mai fost observate următoarele 9 specii:

Subordinul Zygoptera

Fam. Platycnemididae

Platycnemis pennipes (Pallas, 1771)

Fam. *Coenagrionidae*

Coenagrion ornatum (Sélys, 1850)

Ischnura elegans (Vander Linden, 1820)

Subordinul *Anisoptera*

Fam. *Aeshnidae*

Anax imperator Leach, 1815

Fam. *Corduliidae*

Cordulia aenea (Linnaeus, 1758)

Fam. *Libellulidae*

Libellula quadrimaculata Linnaeus, 1758

Orthetrum brunneus (Fonscolombe, 1837)

Orthetrum coerulescens (Fabricius, 1798)

Sympetrum depressiusculum (Sélys, 1841)

Printre metodele de lucru am menționat și observarea. S-a optat și pen-

tru această metodă, în detrimentul colectării de material biologic, pentru a fi posibilă acoperirea unor suprafețe mai mari de teren.

Rezultate și discuții

Pentru unele dintre speciile prezente în zona cercetată (35) aș dori să fac unele precizări legate de unele probleme taxonomice sau ecologice și legate de abundența speciei.

Lestes viridis (Vander Linden, 1825)

Este o specie frecventă în zona cercetată. Specia își depune ouăle în tulpini de salcie care stau deasupra apei, pe aceste tulpini formându-se gale. Deși este frecventă menționez această specie deoarece recent din aceasta a mai fost desprinsă o altă specie (*Lestes parvidens* (Artobelevski, 1929)). Aceasta a fost găsită în Bulgaria și este de așteptat să o găsim și la noi.

Coenagrion ornatum (Sélys, 1850)

În zonă este cea mai rară specie din genul *Coenagrion* fiind găsită mai ales pe lângă lacul Dumbrăvița. Specia nu se îndepărtează foarte mult de locurile de reproducere. Aici, în zona cercetată, specia nu pare să fie în pericol atât timp cât biotopul rămâne neinfluențat.

Ischnura pumilio (Charpentier, 1825)

Specia a fost găsită doar în 2005 când a fost observată peste tot în Banaț, fiind o specie explozivă în anii cu inundații. După aceasta în general specia se menține în colonii mici.

Gomphus flavipes (Charpentier, 1825)

Deși specia a fost găsită în teritoriul studiat nu credem că se reproduce aici fiind o specie caracteristică râurilor unde caută plajele nisipoase. Prezența speciei este posibil să fie doar accidentală.

Somatochlora meridionalis Nielsen, 1935

Aceasta este o altă specie nou descrisă fiind despărțită de *Somatochlora metallica* (VAN DER LINDEN, 1825). Morfologic se deosebește de aceasta din urmă mai ales prin prezența pe partea laterală a sintonacelui a unei pete de culoare galbenă. La *S. metallica* toracele fiind complet verde-metalic. Materialul din colecții etichetat ca *S. metallica* este necesar a fi revizuit, mai ales cel colectat din zonele joase. Specia este menționată pentru prima oară de BEUTLER (1988) din Cheile Nerei.

Concluzii

Până în prezent s-a dovedit, în teritoriul cercetat, prezența a 35 de specii de libelule. Suntem siguri că prin cercetări suplimentare în viitor, numărul de

specii va crește: pe de o parte din cauza că, deja în stațiuni asemănătoare din zonă (Pădurea Bistra), au fost găsite și alte specii dar și pentru că cercetările noastre nu s-au putut face întotdeauna așa cum am dorit.

Putem spune că toate speciile sunt noi pentru zona cercetată pentru că până în prezent nimeni nu a cercetat zona respectivă pentru acest grup de insecte.

Încă o dată menționăm importanța descoperirii în zonă a două specii de libelule care necesită desemnarea unor zone de protecție.

BIBLIOGRAFIE

- ASKEW R.R. 2004. The Dragonflies of Europe. Harley Books, Essex
- Beutler H., 1988. Libellen aus der Region Banat, Rumänien (Odonata). Opusc. zool. flumin., **30**: 1-15
- CÎRDEI F., BULIMAR F. 1965. Fauna R.P.R. Insecta - Ord. Odonata, **7(5)**. Ed. Acad. Rom., București
- LEHRER A.Z., BULIMAR F. 1979. Sinteze cartografice ale patrimoniului natural al României II. Ordinul Odonata Fabricius, 1782. Nymphaea, Folia naturae Bihariae., **7**: 343-393
- MANCI C.O. 2005. Mlaștinile de la Satchinez - Flora și fauna ariei protejate (în STĂNESCU D. și colab.): 77-81
- MARINOV M., 2000. Pochet field guide to the dragonflies of Bulgaria (in Bulgarian). Eventus Publishing House, Sofia

Cosmin Ovidiu MANCI
Str. Acad. Remus Răduleț 13, bl. 119, ap. 7
RO-300281 Timișoara
e-mail: cosminovidu@yahoo.com

Received: 15.12.2005

Accepted: 20.12.2005

Printed: 28.12.2005